

# Економски билтен, Свезак 5, број 2

Јули 2002

Економска реформа и обнова Босна и Херцеговина

## Садржај

- [1. Стратегија за смањење сиромаштва](#)
- [2. Конференција у организацији ОХР-а и ОЕЦД-а](#)
- [3. Сектор банкарства](#)
- [4. Телекомуникације](#)
- [5. Сектор енергетике](#)
- [6. Транспорт](#)
- [7. Најновија догађања из Републике Српске](#)
- [8. Приватизација](#)
- [9. Социјални сектор](#)
- [10. Пореска политика и пореска управа](#)
- [11. Буџети](#)
- [12. Пољопривреда](#)
- [13. Економски показатељи у БиХ](#)

## **1. Влада обзнањује нову стратегију за смањење сиромаштва**

Сарађујући са Свјетском банком, Вијеће министара и Ентитети преузели су обавезу да сачине заједнички приступ како би смањили ниво сиромаштва. Заснован на на узроку документа Свјетске банке који се користи у преко 40 других земаља Докуменат о стратегији за смањење сиромаштва ослања се на емпиријске податке до којих се дошло у мјерењу нивоа животног стандарда, чиме је установљено да око 19,1 посто људи у Босни Херцеговини има доходак од 1,50 КМ дневно оји је испод линије која карактерише сиромаштво. Извори сиромаштва су по налазима низак степен економске активности и висок ниво незапослености,

неадекватан систем социјалне заштите те кршење људских права, а нарочито везано за расељене особе. Општи приоритети овога документа су троструки: 1) побољшање климе за развој пословања за домаће и стране улагаче; 2) борба против корупције и 3) убрзање интеграције БиХ у ЕУ. Побољшање услова за развој бизниса укључије одређени број корака чији је циљ: успостављање стабилног макроекономског оквира; структуралне промјене укључујући приватизацију великих предузећа, ојачавање надзорне улоге Централне банке, реформу фондова за здравствено и социјално осигурање те тржишта рада; осим тога ту су и иницијативе за јачање вањске трговине и смањење административних препрека за улагања.

Борба против корупције добива значајну пажњу, концентришући се на реформу судства и ново законодавство. Интеграција у ЕУ и даље је најзначајнија тема и један од највиших приоритета, укључујући напоре за испуњавањем смјерница што је већ готово окончано. Остали значајни сектори овога Документа укључују пољопривреду, образовање, здравство, околиш и информаиону технологију.

У настојању да ангажује широк спектар друштвених сегмената у овој иницијативи Влада је провела преко 120 расправа са представницима приватног сектора, невладиних организација, страним улагачима, представницима синдиката, академских кругова чланова парламената и донаторима. Конкретне теме ових консултација укључивале су теме попут: како спријечити егзодус младих људи из земље, развити приватни сектор, порески систем и успоставити једнакост полова, осим оних већ раније истакнутих приоритетних тема.

Наредни кораци везано за стратегију су почетак интензивне медијске кампање у јулу, завршетак рада на студијама по секторима у аугусту, а онда утврђивање коначног облика Документу за смањење сиромаштва за усвајање како на ентитетском тако и на државном нивоу у раздобљу децембар 2002 – јануар 2003 године.

## **2. Конференција о регулаторном управљању у организацији ОХР-а и ОЕЦД-а**

Као привреда у транзицији која се из планске преображава у тржишно оријентисану привреду у складу са стандардима ЕУ, Босна и Херцеговина мора створити регулаторне агенције у разним секторима. Оснивање таквих агенција захтијева знање које се везује како за привредне тако и за друштвене циљеве регулације, добре стране постојања регулаторних агенција, потребу за њиховом политичком и финансијском самосталношћу итд.

Све ово било је тема Конференције о регулаторном управљању у организацији ОХР-а и ОЕЦД-а одржане у хотелу Халлидау Инн 19 априла у Сарајеву. Регулаторна агенција за комуникације, регулаторна агенција за банкарство и остали независни регулатори представљају саставни и неизбјежни дио трансформације привреде БиХ- рекао је Замјеник високог представника и Шеф економског одјела при ОХР-у Патрице Дреиски у свом уводном говору на конференцији. Међу осталим говорницима били су Предсједавајући Вијећа министара Драган Микеревић, те Замјеник министра вањске трговине и економских односа Јадранко Прилић.

Ефективни регулатори представљају предуслов за привлачење страних улагача и успјешне приватизације. Улагачи не желе свој новац да изложи ризику на тржиштима на којима су прописи еластични, или гдје се на различите актере примјењују различита правила. Помоћу регулације тржишта функционишу, тако што се обезбјеђују ситуације у којима природни монополи пружају услуге по оптималним цијенама, а у стратешким секторима попут комуналија, ниво се успоставља тако што омогућава фирмама да функционишу под правичним условима конкуренције.

У погледу независности и одговорности регулатора, посао је оних који утврђују политику да је израде и то због регулатора тржишта. Након тога, морају дозволити регулаторима да врше

регулацију. Регулатор је одговоран потрошачима, пореским обвезницима и влади. Са јасним мандатом и јасно дефинисаним параметрима везаним за дискрециона права, регулатор може одржати своју независност и ауторитет, а у исто вријеме ефикасно реаговати на смјернице дате кроз политику.

Успостављање ефикасног регулаторног режима у БиХ услов је за приближавање европским интеграцијама. Као и код свих осталих елемената везаних за мапу пута, не ради се о испуњавању захтјева за придруживање само да би били испуњени. Сама provedба политика приближава БиХ Европи, а истовремено доноси корист грађанима.

Иако је исказана одређене забринутост везана за трошкове успостављања таквих агенција, јасно је да је регулација тржишта у конкретним подручјима попут јавних комуналних служби, банкарства итд од суштинског значаја у управљању сваке земље. С једне стране регулаторни режими представљају неопходност, али се са друге морају устројити тако да буду у складу са потребама и ресурсима расположивим у Босни и Херцеговини.

Презентације са конференције могу се наћи на следећој Интернет адреси: [www.охр.инт](http://www.охр.инт)

### **3. Банкарство и финансије**

#### **Измјене и допуне законских аката везаних за реформу банкарства иду на парламент**

Након седамнаест мјесеци интензивних напора око израде нацрта законских аката, у шта су укључени и стручњаци међународних организација, званичници владине агенције за банкарство и билатерални представника амбасада израђен је свеобухватан комплет измјена и допуна који су изнешени на Владу Федерације за усвајање у парламентарној процедури. Те измјене и допуне које су сачињене у намјери да се спријече злоупотребе повјерења депозитара у будућности, што је био случај у блиској прошлости, омогућиле би значајно побољшање у погледу

транспарентности банака, ограничења везано за неодговарајућу праксу давања позајмница, увеле би нове захтјеве у погледу рада са средствима из прихода владе, и омогућиле борбу против прања новца. Нацрти ових законских аката поднешени су Влади Федерације у мају мјесецу, а парламентарна процедура очекује се прије љетних годишњих одмора.

Признајући потребу за усклађеним законима из подручја банкарства као кључну компоненту у процесу изградње јединственог економског простора, радна група је у фебруару доставила нацрт текста Министарству финансија Републике Српске, а заједничка радна група у којој су укључени представници оба Ентитета тренутно води консултације да би ентитетски закони максимално били усклађени.

Као што је већ и у претходном издању овога билтена речено, суштински услов за ширење могућности давања позајмница на комерцијалној основи – што представља темељ за ширење бизниса и отварање радних мјеста, нарочито у изузетно важном сектору малих и средњих предузећа – јест успостављање правног оквира у коме су и права и стране која узима и права стране која даје позајмницу јасно утврђена и испоштована. У том смислу, у току су интензивни напори у изради таквих законских аката попут закона о банкруту, региострованим залозима и облигацијама (уговори), чији се коначни нацрти очекују у наредних неколико мјесеци.

#### **4. Телекомуникације**

Унаточ томе што не постоји савремени правни оквир, Регулаторна агенција за комуникације наставила је са напорима око успостављања про-конкурентног регулаторног режима за све учеснике на тржишту телекомуникација. 4-ог јуна Регулаторна агенција за комуникације издала је дозволе за рад тројици оператора фиксне телефоније (Телекому Српске, БХ Телекому, ХПТ Мостар) што овим операторима омогућује да пружају услуге у цијелој земљи. Да би постали доступни како грађанима тако и фирмама које тренутно услуге добивају од другог конкурента,

сваки оператор је обавезан да своју мрежу повеже са мрежом својих конкурената. Правило о међусобном повезивању које је на снагу ступило истог дана утврђује све за то везане техничке детаље. И дозволе и Правило о међусобном повезивању налазе се на интернет адреси ЦРА (РАЦ) [www.цра.ба](http://www.цра.ба).

Везано за приватизацију, у доба настанка овога билтена Влада Федерације Босне и Херцеговине донијела је одлуку да до 10% државног капитала у БХ Телекому ( или 63.460.420 КМ) приватизује методом јавног уписа дионица у току љета. То је уследило након одлуке Федералне агенције за приватизацију да ће се 67% БХ Телекома приватизовати тендерском продајом стратешком партнеру, 10 % методом јавног уписа дионица, док остатак и даље остаје у власништву Федерације. Влада је исту одлуку донијела и за ХПТ Мостар, али вриједност још увијек није утврђена пошто у ХПТ-у још није у потпуности завршен процес раздвајања поште и телекома.

## **5. Сектор енергетике**

У посљедња три мјесеца у средишту је било доношење ентитетских закона о електричној енергији. Оба нацрта закона су тренутно у парламентарној процедури, међутим, још су увијек потребни интензивни напори око усаглашавања приједлога закона из Републике Српске са Законом о електричној енергији на државном нивоу и политиком сектора електричне енергије Републике Српске уз асистенцију међународне заједнице. Због недостатка политичке воље у оба Ентитета доношење ових закона сада касни готово 6 мјесеци везано за пројекат Power ИИИ. Проведба закона о електричној енергији је у току – статуту су у припреми као и институционални аранжмани везани за Регулаторну комисију и Независног оператора система.

## **6. Транспорт**

### **Ваздушни саобраћај**

Представник Европске комисије за Босну и Херцеговину, Хансјоерг Кретсцхмер недавно је отворио новообновљени

контролни торањ на Аеродрому Мостар, пројекат вриједан 1.35 милиона еура. Контролни торањ ће бити у пуној функцији почетком идуће године након донације ЕУ од додатних 1 милион еура за потребну опрему. Особље потребно за рад на торњу тренутно се образује у Чешкој републици.

Европска комисија забринута је због чињенице што су два седмична лета за Мостар из Даблина отказана. То значи да неких 10.000 ходочасника из Даблина за Међугорје сада слијеће на аеродроме у Дубровнику и Сплиту, што представља значајне губитке прихода за Аеродром Мостар.

## **Жељезнице**

Након више од десет година, 18 јуна, настављен је путнички саобраћај из Бањалуке за Београд, преко Републике Хрватске. Воз за Београд саобраћа свакодневно с поласком из Бањалуке у 21,50 сати , а долази у Београд у 6,27 сати. Из Београда полази у 15:30 сати а у Бањалуку стиже у 00: 48 сати.

Генерални директори жељезница из региона – од Подунавља до Јадранског мора, одлучили су да се састану на Плитвицама, 21 јуна, да би основали радну групу која ће се бавити теретним саобраћајем. Група ће предложити заједничке смјернице за модернизацију теретног саобраћаја у региону, те кретање међународних возова на линији запад-исток да би повећали ниво путничког саобраћаја.

## **Цестовни саобраћај**

БиХ и Свјетска банка потписали су кредит у вриједности од 30 милиона америчких долара за управљање цестама и безбиједност на цестама, што је одобрено под условима ИДА-е. Министар вањске трговине и економских односа Босне и Херцеговине, Азра Хахиахметовић и директор Свјетске банке за БиХ Јосепх Инграм потписали су споразум. Кредит ће се користити у наредних пет година за побољшање квалитета цестовне мреже, уз ко-финансирање ентитетских влада са додатних 23 милиона КМ. Министрица Хахиахметовић је након потписивања рекла да цесте и

остала инфраструктура доиста представљају темељни предуслов за економски раст пошто стварају услове за повећање нивоа пословања.

## **Водени саобраћај**

Представници Југославије, Хрватске и БиХ, из под-групе за економски развој у склопу Пакта стабилности за Јужну Европу сагласили су се око оквира за акциони план везан за реконструкцију и развој саобраћаја на ријеци Сави. Овај споразум предвиђа сарадњу у подручју планирања економског развоја ове ријеке, заштиту од поплава, кориштење и управљање водама као и обнову околиша туризам и развој.

## **7. Економска реформа у Републици Српској**

### **Како је Влада Републике Српске провела економску стратегију?**

Народна скупштина Републике Српске је у марту 2001 године усвојила економску стратегију којом се систематизује процес економских реформи. Пошто мандат Владе Републике Српске истиче, чини нам се да је право вријеме да резимирамо најзначајније планове економске стратегије и њезине достадашње резултате. Уопште узевши, већина планова везаних за законска акта испуњена је а provedба реформи највише је унапредовала у смислу строге буџетске политике, провођења пореских прописа, трезора и приватизације банака. Детаљније:

Већ смо у поглављу 2 коментарисали **циљеве у 2001** години у Децембру – у децембраском издању Економског билтена 2001 године. (Види: [www.охр.инт](http://www.охр.инт))

Поглавље 3 бави се **макроекономским политиком**, а подијељено је на монетарна питања, пореску политику, политику спољне трговине и регионална питања. Монетарна и фискална политика укључују:

- Закон о микро-кредитним организацијама, Закон о затезној камати, планиране измјене и допуне Закона о банкама,

планиране измјена Закона о агенцији за банкарство су усвојени

- Влада је основала берзу и регистар хартија од вриједности као што је и планирано;
- ентитетски Закон о осигурању депозита је усвојен, али недовољан број банака који испуњава потребне услове довешће до оснивања једног тијела за осигурање депозита на нивоу државе ( тренутно је у парламентарној процедури).
- Закон о акцизама и порезу на промет усклађен је са законима у Федерацији и Дистрикту Брчко, а механизам о припадности прихода по основу акциза напредује;
- Закон о порезу на доходак и Закон о порезу на добит предузећа усвојени су, чиме се смањују и усклађују пореске стопе а проширује основица;
- Доприноси за социјално осигурање поједностављени су и смањени у складу са усвојеним Законом о доприносима у намјери да буду подстицајнији при склапању уговора о радном односу.
- Влада је значајно појачала финансијку дисциплину (примјеном трезорског система, смањењем субвенција за фирме које стварају губитке, те принудном наплатом пореских обавеза)
- Нацрт закона о буџетском систему систематизује финансијеске односе између општина и РС ( Очекује се друго читање закона).

Народна скупштина Републике Српске усвојила је Закон о страним улагањима и Закон о концесијама, а Влада Републике Српске активно је учествовала у расправама при Пакту стабилности ( у склопу делегације Босне и Херцеговине). Регионална политика Републике Српске усмјерена је на јасно дефинисање критерија за развој општина.

Поглавље 4, **Микроекономска политика** усмјерена је на приватизацију:

- Брзина којом се врши приватизација фирми у посљедње

вријеме се повећала, али се то не може рећи и за стратешке фирме. Свеукупна спорост процеса приватизације још увијек је веома забрињавајућа.

- Готово све банке су приватизоване или су спремне за ликвидацију у протеклих годину и пол дана. Политички мотивисане позајмнице фирмама које послују са губитком знатно су смањене.
- Закон о приватизацији станова усвојен је и отприлике 20% стамбеног фонда је продато.

У поглављу број 5 наводе се циљеви које треба да остваре **секторске политике**: пољопривреда, инфраструктура и природни ресурси. Резултате пољопривредне политике сматрамо скромним а значајна остварења видимо у политици инфраструктуре:

- Закон о жељезницама, Закон о путевима, Закон о унутрашњој пловидби те измјене и допуне Закона о поштама су усвојени. Повећан је ниво ефикасности сектора алектричне енергије;
- Нацрти закона о електричној енергији, цивилној авијацији те сектора за гас усвојени су на Народној скупштини Републике Српске, и предстоји друго читање.

Поглавље 6. **Социјална политика и улагања у људске ресурсе** бави се социјално угроженим категоријама реформама пензијско инвалидског и здравственог осигурања, те реформом образовања.

- Закон о заштити дјеце, Закон о измјенама и допунама закона о пензијско инвалидском осигурању, Закон о здравственој комори, Закон о заштити и контроли прехранбених производа и предмета опште употребе те Закон о измјенама и допунама закона о санитарној инспекцији су усвојени.
- Програмом социјалне заштите утврђују се угрожене категорије и уређују одређене субвенције, али реформа Завода за здравствено осигурање укључујући његово финансирање и планове за социјални програм који треба да прати приватизацију до сада још до сада није постигла

неке конкретне резултате.

## Поглавље 7 бави се **јавним службама, органима власти и борбом против корупције**

Законодавне реформе и напори везани за унутарњу организацију Владе су у току. У борби против корупције постигнути су одређени почетни резултати усвајањем Закона о прању новца. Међутим, Закон о корупцији скинут је са дневног реда.

## **8. Приватизација**

### **Уопште**

Процес приватизације у току посљедњег квартала био је прилично неуједначен у Ентитетима и Дистрикту Брчко. Примјетно је убрзање везано за резултате у групи стратешких предузећа у ФБиХ и релативна стагнација када су у питању резултати из групе велике приватизације, док је у РС тенденција обрнута – ни једно стратешко предузеће није продато у посљедњем кварталу, али су постигнути охрабрујући резултати у великој приватизацији. У Брчком, прва је фирма коначно успјешно продата, што је, за надати се, добар знак за приватизацију у дистрикту. Уопште говорећи, треба признати да је тешко привући стране улагаче који су спремни да преузму финансијске ризике у Босни и Херцеговини под околностима које владају у земљи, а поготово у предизборном периоду.

### **Федерација Босне и Херцеговине**

Са шест новопродатих стратешких фирми продатих у прошлом семестру имамо укупно 13 успјешно приватизованих фирми, што се може сматрати резултатима који обећавају. Још десет фирми из ове категорије су пред продајом и очекује се да ће до продаје доћи до краја године. Такав резултат био би у складу са предвиђањима да ће 40% стратешких фирми прећи из јавног у приватни сектор до краја 2002 године. У току мјесеца маја, кредит намијењен за техничку помоћ у приватизацији, механизам који је предложила Свјетска банка, прихваћен је у парламенту,

и сада функционише. Стручњаци Свјетске банке који су додијељени за рад на стратешким фирмама коначно ће почети са радом и једна од првих фирми чију је приперму вршила Свјетска банка, можда ће бити приватизована до краја године.

Један нови аспект у приватизацији великих предузећа јест и све већа куповина фирми од стране управе односно упослених. У одсуству стратешких партнера овај је тренд дефинитивно позитиван знак повјерења у будућност предузећа на понуди које долази од људи на које се ово највише односи. Трећи круг јавног уписа дионица за сертификате почеће 22-ог јула и трајаће један мјесец. Као што многи читаоци овога Билтена већ знају, овај јавни упис, као и два претходна, односи се на продају 33% капитала предузећа о којима се ради.

У процесу мале приватизације, 214 предузећа од укупно 322 (66%) продато је до краја јуна, што је нешто више од очекивања најављених у претходном издању овога Билтена.

## **Република Српска**

Продаја стратешких предузећа у Републици Српској стагнира и то преокупира представнике међународне заједнице. Број успјешних продаја до сада су 4 предузећа, што је далеко испод очекивања. Разлози су различити, али најзначајнији су слабе економске перспективе овога Ентитета као и недостатак динамике и средстава и могућности органа власти за овој сегмент приватизације.

Народна скупштина Републике Српске је недавно усвојила нови Закон о отпису потраживања.

Ово се углавном односи на дуговања предузећа за које постоје мале шансе да ће бити исплаћена, а представљају стварно оптерећење за већ ионако дуговима оптерећене фирме. Дозвољавајући овакву селективну могућност, Република Српска намјерава подстаћи процес приватизације и растеретити почетбе билансе предузећа о којима је ријеч.

Као што је горе поменуто, резултати процеса приватизације нешто су бољи у подручју велике приватизације у оквиру које је у потпуности продато 154 (24%) од укупно 648 фирми. Што се тиче фирми из мале приватизације, динамика приватизације се одржала и продато је 45% до краја јуна, највише за готовину и стару девизну штедњу.

Влади Републике Српске скренута је пажња на спорост приватизације и премијер је обећао да ће обезбиједити додатну подршку Дирекцији за приватизацију у смислу квалификованог особља и нових просторија.

### **Брчко**

Специјални статус дат Дистрикту Брчком односи се и на приватизацију. Ускладити приватизацију између Дистрикта Брчко и Ентитета стална је преокупација већ неко вријеме у намјери да се избјегну дуготрајни процеси због разних спорова. Конкретно да 55% капитала неких брчанских предузећа понуђено је на продају у РС за сертификате што је створило велике проблеме када је ДБ понудио те исте фирме на продају за сертификате или ваучере за само 33% од вриједности капитала, што је случај и са ФБиХ. Да би процес напредовао и не би даље каснио прије почетка приватизације, фирме у ДБ се сада нуде најприје за готовину, а онда путем кориштења механизма – фонда мањинских дионичара – који је осмислио ОХР да би управљао дијелом капитала од 33% резервисаног за власнике ваучера/сертификата. У овом тренутку се не предвиђа компензација (22%) грађана Републике Српске о којима се ради.

Уговор оведеној приватизацији прве компаније у Брчком потписан је крајем јуна: Бимал – фабрика биљог уља- успјешно је продата аустријском предузећу Сеед Оил Холдингс.

## **9. Социјални сектор**

### **Пензиони систем БиХ**

Тренутно у БиХ постоје два пензиона система, у сваком Ентитету

по један. Како званична привреда у цијелој БиХ биљежи релативно спор раст, док се стопа незапослености креће негдје око 40% нада за побољшањем финансијске ситуације пензионера још је увијек мала. Просјечна пензија у Федерацији је 190 КМ а у Републици Српској само 120 КМ. Фонд у Федерацији касни са исплатом 3.3 мјесеца пензија из 2000 године, а РС 4.5 мјесеца из исте године и један мјесец из ове године. Не би требало да се стварају нова дуговања све док постоји Одлука ВП у којој се налаже кориштење рационализованог механизма, то јест исплата пензија на нивоу прикупљених средстава од доприноса.

Како би се пензиони системи у БиХ могли побољшати ? Једини начин помоћу кога би се системи могли финансијски ојачати јесте кроз раст саме привреде. Пензије се исплаћују од директних уплата у фондове путем доприноса по основу пензија које плаћају упосленици. Економски раст и бољи проведбени механизми чија је сврха да повећају број оних који врше уплате доприноса суштинске су могућности за повећање прилива у пензионе фондове. Осим тога, стварање јединственог економског простора у БиХ смањиће економски диспаритет међу ентитетима а тиме и финансијски диспаритет између два пензиона фонда. Када финансијске ситуације двају фондова почну да се приближавају једна другој биће могуће размишљати о стварању јединственог пензионог фонда за цијелу земљу. Корист и од такве реформе биле би значајне: добит би била омогућена кроз уједначавање нивоа пензија у Ентитетима, а смањење трошкова остварено смањењем бројности администрације.

## **10. Питања везана за порезе**

### **ПОРЕСКА УПРАВА И ПОЛИТИКА**

#### **Закон о пореској управи Федерације Босне и Херцеговине**

Након дужих настојања Федерација Босне и Херцеговине добила је нови Закон о пореској управи, који је донешен 4 јуна 2002 године, а као, у великој мјери, резултат активне подршке Премијера Бехмена и замјеника министра финансија Шефике

Хафизовић и њихове блиске сарадње са Међународном савјетодавном групом за пореска питања и међународном заједницом.

Правилници који омогућавају примјену овога закона су у коначној фази израде.

Овим новим законом дају се овлаштења потребна Пореској управи Федерације (слична онима која већ постоје у РС и Брчком) за оснивање посебних специјализованих јединица које ће се бавити истрагом великих пореских обвезника. Овим се законом и знатно убрзава рјешавање спорова о порезима, а омогућава и бржа наплата неизмирених дуговања по основу пореза.

### **Пореска питања утврђена за вријеме посјета Економског одјела ОХР-а кантонима**

У функцији велике пажње посвећене кантоналним бухетима у ФБиХ, економски завјетници ОХР-а посјетили су свих десет кантона у периоду од три мјесеца. Разговори су обично вођени са кантоналним министрима финансија и шефовима кантоналних пореских уреда.

Појавило се неколико заједничких тема везаних за опорезивање, као мјесто убирања пореза на акцизе (цигарете, алкохол итд.) тј према мјесту производње/увоза, а за разлику од мјеста коначне продаје због високог нивоа избјегавања пореза. Изражена је забринутост због успостављања стопа пореза на промет и плату (утврђених на нивоу парламента/владе Федерације), пошто ти порези представљају приход за кантоне. Од 2000 године, порез на плату смањен је са 15% на 5% а стопе пореза на промет смањене су са 24% на 20% (виша стопа) и са 12% на 10% (нижа стопа).

### **Механизам о припадности прихода по основу акциза**

8 јула 2002 године ентитети и Дистрикт Брчко потписали су механизам о припадности акциза, а у доба настанка овога билтена требало је и да ступи на снагу – 15 јула 2002 године.

Заједнички напори Свјетске банке, ЦАФАО-а и уз подршку ОХР-а, најзначајнији услов за кредит ПФСАЦ ИИ (трећа транша) је испуњен увођењем овога механизма.

Исправна provedба овога механизма требало би да обезбиједи да се порез на акцизе плаћа само једном (употребом механизма за наплату) у ономе ентитету/ фискалној надлежности гдје се врши потрошња акцизних роба.

Једна мање добродошла нуспојава овога механизма је да ће, по први пут, бити потребно примијенити формално различите процедуре фактурисања у међуентитетској трговини, што ће за последицу имати нагледено постојање три јединствена економска простора у БиХ.

### **Докуменат о ставу Међународне савјетодавне групе за порезе о ПДВ-у**

Међународна савјетодавна група за порезе сачинила је докуменат у коме износи свој став о ПДВ-у, за разматрање Проширене радне групе за економска питања. Ради се о ставу већине а препоручује се да са аспекта надлежности, читава БиХ буде једна надлежност. То значи да ПДВ треба на исти начин да функционише унутар једнога ентитета и у међуентитетском промету.

### **Микросимулација ГТЗ-а о порезу на приход**

ГТЗ је ставио на располагање резултате своје микросимулације у Брчком. Укратко, ради се о обради микроекономских података расположивих у Дистрикту Брчко укључујући приходе наплаћених по основу тамо постојећих пореза на добит предузећа те лични доходак грађана, у настојању да се одреде нове стопе пореза за нови комбиновани закон који ће обухватити оба ова основа опорезивања.

Нарочита пажња посвећена је утврђивању одговарајуће стопе пореза на лични доходак да би се избјегао губитак прихода, уколико би дошло до промјене система од 1 јануара 2003 године.

У Дистрикту Брчко је у јануару 2002 године донесен модернизовани Закон о пореској управи.

### **Закон о порезу на доходак**

У Дистрикту Брчко ГТЗ је почео да врши микросимулацију везано за утврђивање одговарајуће стопе пореза на лични доходак

(узимајући у обзир чињеницу да би важећи порез на плату требало укинути) Резултати и даљи рад очекују се у другом кварталу 2002 године.

## **11. Бухети**

Бухет државне владе/ бухет институција Босне и Херцеговине донесен је 30 маја 2002 године. Донесен је по хитном поступку уз значајну пажњу међународне заједнице. Да бухет није донесен, значајан предуслов ММФ-а везан за станд-бу аранжман не би био испуњен. Без овога аранжмана би читав низ билатералних кредита и донација за Босну и Херцеговину био у застоју.

Државни бухет Босне и Херцеговине по својој природи представља бизарну структуру. Због тога су економски савјетници Сандрине Петрони и Ведад Рамљак сачинили визуелну презентацију\* чији је циљ да илуструје најзначајније карактеристике бухетске структуре БиХ као и органа власти БиХ те токова средстава. Из анализе бухетских података види се да око 60% укупног износа средстава за институције Босне и Херцеговине (292.4 милиона од 492 милиона КМ) иде на отплату дуга. То представља отплату дуга ентитета који обезбјеђују главнину бухетских прихода за државне институције. Сама државна влада има веома мало – властитих извора прихода – (таксе, одређене накнаде) и има минималну моћ опорезивања. Од око цца 200 милиона КМ за државни бухет (након отплате дуга), само мање од 25% потиче из изворних прихода државе.

Кликните [овдје да видите презентацију о протоку капитала у БиХ](#).

Кликните [овдје да видите појашњење презентације](#).

Кликните [овдје да видите легенду](#).

## **12. Сектор пољопривреде**

Пристап могућностима финансирања представља недостајућу везу у развоју сектора пољопривреде. Примијећени фактори високог ризика спријечили су повјериоце да обезбјеђују потребне позајмнице за подршку поратног опоравка овога критичног сектора.

Да би поправила ситуацију Европска комисија је недавно иницирала програм кредитирања за сеоска подручја у износу од око 5 милиона еура за оснивање Кредитних могућности за сеоска подручја у БиХ. По пројекту ће бити на располагању износи од 5.000-100.000 КМ а каматне стопе на комерцијалној основи. Овим пројектом – Сјеме, капитал и кредитне могућности – моћи ће се користити многи – повратници и расељене особе у земљи, пољопривредни произвођачи, агро индустрија, удружења пољопривредних произвођача, Пријекат укључује и локалне банкарске институције.

Да би добили кредит, пољопривредни произвођачи који су заинтересовани треба да сами припреме одрживи пословни план за своје пољопривредне пројекте. У тој фази могућа је и помоћ, кроз 16 центара у цијелој БиХ. Када израде пословни план пољопривредни произвођачи или удруге могу аплицирати код сљедећих институција: Раиффеисен ( углавном за сеоска предузећа и удруге), МЕБ, ЕКИ, СИНГЕРИЈА и Мицрофин.

Важно је обавијестити пољопривреднике о овим могућностима сада и подстаћи их у подузетништву..Многи који посматрају догађања у овоме сектору сматрају садашење каматне стопе за пољопривредне пројекте превише опрезним, те би требало сачинити добре пројекте по уобичајеним каматним стопама.

## **13. Економски показатељи у БиХ за период јануар 2002 – мај 2002**

Извор: Заводи за статистику ФБХ и РС

| <b>Индикатор</b>                                                                                                           | <b>Федерација БиХ</b>                                                       | <b>Република Српска</b>                                                      | <b>БИХ (процјена ОХР-а )</b>                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| ГДП номинални у 2000<br>ГДП номинални 1999<br>Номинални пораст 1999-2000<br><br>Стварни пораст 1999-2000 (минус инфлација) | 6,698<br>милијарде<br>КМ<br>6,141<br>милијарде<br>КМ<br>+ 9,0%<br><br>+7,8% | 2,463<br>милијарде<br>КМ<br>2,180<br>милијарде<br>КМ<br>+ 13,0%<br><br>-0,6% | 9,161<br>милијарде<br>КМ<br>8,321<br>милијарде<br>КМ<br>+10,0%<br><br>+5,5% |
| Индекс у индустријској производњи<br>05/02 у поређењу са 2001<br>05/02 у поређењу са 03/01                                 | +4,0%<br>+0,1%                                                              | -16,8 %<br>-17,0%                                                            | Н/А<br>Н/А+                                                                 |
| Индекс малопродајних цијена<br>05/02 у поређењу са 2001<br>05/02 у поређењу са 05/01                                       | +0,2 %<br>-0,2%                                                             | +1,6%<br>+2,7%                                                               | Н/А<br>Н/А                                                                  |
| Просјечна нето плата 03/02<br>У03/02 поређењу са просјеком у 2001                                                          | 475,34 КМ<br>+7,2%                                                          | 349 КМ<br>+11,5%                                                             | 429 КМ<br>Н/А                                                               |

|                                                                                                     |                                                                                            |                                                                                         |                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Број запослених 04/02 ( РС 09/01 )                                                                  | 309.736<br>лица                                                                            | 219.954<br>лица                                                                         | 610.690<br>лица                                                                         |
| Број регистрованих незапослених 02/02 (РС 05/02)                                                    | 277.740<br>лица                                                                            | 144.918<br>лица                                                                         | 422.658<br>лица                                                                         |
| Број пензионера 05/02<br>Просјечна пензија у 03/02 (РС 12/01)                                       | 287.840<br>лица<br>190 КМ                                                                  | 181.785<br>лица<br>120,3 КМ                                                             | 469.625<br>лица<br>165 КМ                                                               |
| Увоз јан-феб 02<br>Извоз јан-феб 02<br>Трговински дефицит у јан-феб 02<br>Покривеност увоза извозом | 1,128<br>милијарде<br>КМ<br>0,309<br>милијарде<br>КМ<br>0,819<br>милијарде<br>КМ<br>27,4 % | 0,640<br>милијарде<br>КМ<br>0,169<br>милијарде<br>КМ<br>0,471<br>милијарде<br>КМ<br>26% | 1.768<br>милијарде<br>КМ<br>0,478<br>милијарде<br>КМ<br>1.290<br>милијарде<br>КМ<br>27% |

*Овај Економски билтен објављен је у складу са овлаштењима лорда Падду-ја Асхдоњн-а, Високог представника*

*Главни уредник: Патрице Дреиски, Замјеник високог представника и шеф економског одјела, ОХР;*

*Технички уредник: Алмира Кулаглић, Економско одјељење, ОХР (е-маил: Алмира.Кулаглић@ОХР.инт*